

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe $\frac{1}{2}$ an, 30 Lei pe $\frac{1}{4}$ de an.

Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, folie nu se dau.

Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă folii la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director, Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.

Ziua de 10 Maiu

e sărbătoarea națională cea mai mult cuprinzătoare între acest fel de sărbători, căci ne aduce aminte de toate marile eforturi ale acestui neam, rupt pe vremuri sub a-tătea stăpâniri deosebite, — pentru a se uni așa, cum avem azi fericierea de a-l vedea unit, — a fost sărbătută în toată țara în chip vrednic. În deosebi orașele cu garizoană militară, cu armată, au putut arăta sărbători mai mărețe, înălțate prin participarea armatei.

— La București marea zi a fost sărbătută cu obișnuita paradă strălucitoare, — totuși ea a lăsat în sufletele simțitoare, o umbră de tristețe, de părere de rău, de jale: *Maestatea Sa, bunul nostru Rege, a lipsit dela această sărbătoare*, fiind încă destul de greu atins de boala ce l'a lovit înainte cu vre-o 2 luni de zile, și din care nu s'a putut intrăma într'atâtă, ca să poată lua parte și la această paradă ce îl privea atât de aproape. Doctorii vestesc, că M. Sa e pe cale de-a se vindeca de tot și a-și putea relua lucrările de Domnitor, — dar până acum n'a ajuns la destulă întărire. Parada militară s'a făcut în fața M. S. Regina, a Principilor și a marilor sfetnici, — ci scaunul M. Sale a fost lăsat gol. Ar fi putut sta pe acel loc Principele de Coroană, ca înlocutorul Regelui, — dar din deosebită și gingasă luare aminte față de iubitul Rege, locul i-s'a lăsat liber, toată lumea văzându-l cu ochii sufletului, pe El însuși pe acel loc, la dreapta slăvitei Regine.

— Foarte frumoasă a fost parada de 10 Maiu ce s'a făcut la Târgu-Murăș, puternicul oraș săcuesc. Dimineața s'a slujit în vechia bisericuță de lemn, ce o aveau Românii, abia suferiți în acest oraș, — iar apoi preoții, cu Episcopul N. Ivan în frunte, au ieșit în plața mare a orașului, unde s'a făcut o nouă și măndră slujbă de *punerea petrii fundamentale pentru biserica ce-nouă și măreață, ce se va ridica eci în mijlocul pieții*, — ca să servească spre mărirea lui Dzeu, că a înălțat pe credincios poporul său român pe treapta de stăpân...

După sfințirea petrii fundamentale a bisericii, a urmat parada militară de 10 Maiu, par'că mai în-suflețită, mai măndră ca ori-și când.

La Orăștie având și noi norocul de a avea aci armată și școli naționale de frunte, — 10 Maiu s'a sărbătut în chip frumos și vrednic. După slujba dzeiască în biserică, — armata și școlile românești s'au adunat în plață în careu. Di Colonel Aritenovici a ținut trupelor și publicului o înimioasă vorbire des-

pre însemnătatea zilei, de care trebuie să fim mândri cu toții, și armata și poporul, că ni a învrednicit D zeu a o avea! Inchee cu întretit „Ura!” la adresa celui care are așa de multă vrednicie în marea sforțare a neamului pentru unirea sa deplină: M. Sale Regele Ferdinand. A urmat mândra defilare a școlilor, a Cercetașilor, a Meseriașilor (cu steagul propriu în frunte), apoi a armatei.

A urmat Sărbărea dată de Școli în sala dela „Central” (vezi-o la „Noutăți”).

— În frunțașă comună Romos (I. Orăștie) s'a sărbăt zece Maiu în chip vrednic de toată lauda, de tinerimea școlară și de tot poporul. — După sărbăre, 103 frunțași ai satului s'au înscris apărători ai lui Codreanu!

— Asemenea în toate orașele țării s'a sărbăt această luminată zi, după mărirea orașului și bogăția așezămintelor naționale din el.

Semnele vremilor.

— Pacea lumii. —

Marocco e țară locuită de mai multe popoare de religia Mohamedană, în Africa; are 12—13 milioane de locuitori, în frunte cu un Sultan (împărat) al lor. Spania având în vecini colonii, a izbutit a-și supune și eci o parte însemnată din Marocco, dar numai după lupte destul de grele. Ci locuitorii de sub stăpânire spaniolă, nu s'au deloc împăcați cu asta, ci își doresc mereu libertatea și din vreme'n vreme se ridică cu arma asupra stăpânirii streine.

În timpul de față încă se dau lupte grele în Marocco între armatele spaniole și ale nemulțumiților. Semnția Rifcabillilor e care are partea de frunte în răzvrătirea de acum și armata ce a putut ea pune în luptă, este mereu înaltă de celelalte triburi dela munte și de prin văile vecine. Se dau lupte grele în ținutul orașului Fez.

Nu vreau popoarele să mai poarte jugul altora, toate doresc loc liber sub cerul lui Dzeu, — așa cum l'a dorit și neamul nostru cât fu în robie, — până pe urmă îl și ajută D-zeu să ajungă la liber, la larg.

Țărmi ce se dărâmă?

În Africa de sud (de miază-zi) se află o Uniune de state mici, unite între ele tocmai pentru a fi mai mari și mai tari, și a ajunge mai stăpâne pe soarta lor, în casa lor. Aceste țărșoare ajunseseră și ele sub stăpânire engleză și limba engleză ajunseseră a fi limba officioasă (de slujbă) a lor, dar neamurile de acolo fiind formate din valuri de emigranți mai ales din Danja (Europa), ei simțeau că e o sarcină pentru ei limba engleză, când s'ar pu-

tea folosi și ar fi drept să se folosească, de limba cunoscută în chip firesc de cei mai mulți din ei, de cea daneză.

Au început a cere acest lucru și azi și mâne, — și istețimea engleză a văzut, că ori-ce împotrivire numai va întârzi și întârța cererea, — și atunci a făcut și aci, ce a făcut și în alte locuri: împlinește cererea (fiindcă-i dreptă) înainte de a se fi făcut ceartă și îndușmănire pentru ea!

Vine drept aceea știrea, că parlamentul (sfatul țării) numitel Uniuni Sud-Africane, a făcut o schimbare în „Constituție” (Legea de temelie a țării) în care limba engleză era înscrisă ca limba officioasă, — și anume prin schimbare se hotărăște, că limba daneză

va fi oficială în Uniune, în locul celei engleze.

E un țarm ce se surpă din punct de vedere al domniei limbii engleze. Azi aci, mâne alurea, căci drepturile firești ale popoarelor, nu s'e mai lăsat încălcate de stăpâniri streine.

Un semn al vremii.

Aceste ridicări ale neamurilor împotriva stăpânirii limbilor streine peste ele, sunt un semn al vremilor. Azi popoarele se ridică împotriva limbii streine ce le subjugă, — *ca mâne se vor ridica împotriva robiei economice în care sunt ținute de cămătarul ticălos al g'obului, care e poporul jidovesc!* Nu se poate ca ele să poarte multă vreme nici jugul rușinos al acestei robii.

Procesul dela Turnu-Severin

după toate semnele, se va preface într'o

măreață îmbrățișare între frați.

Corneliu Codreanu, care a pus mâna pe armă pentru a face să se spargă o păcătoasă bubă de care suferă viața noastră de obște, de sus și până jos: bubă volniciei cele mai cutezate și obraznice, — a ajuns a fi, ce însuși n'a gândit: *termometru* (măsurătorul de căldură) al simțământului românesc, în aceste zile, în cari atâtă lume se pare plecată spre toate relele, chiar spre vinovată nepăsare față de neam.

În lașul cel cotropit de Jidani, sufletul românesc s'a dovedit așa de sănătos (în afară de „Familia Manciu Mârzescu”), încât deși acest lași e „țara lui Mârzescu”, n'a cutezat ministrul să țină aci procesul „ucigașului”. L'a mutat la Focșani, care ar fi, mi-te, țara lui Chirculescu, cu nădejdi de osândire a pornirii celei „primejdioase” (pentru Jidani și jidoviți, da, primejdioasă, dar pentru Români de ce?)

Corneliu Codreanu, adus dela lași la Focșani, fu minunat termometru (măsurător) care arată lumii, că Focșanii departe de a fi „dorimiți”, cum îl credeau ministri din partea locului (desmișcați altfel și de propriile lor familii), sunt plini de suflet românesc, încât a le cere o osândire a unor luptători pentru neam și creștinătate, e a fi obraznic cu ei! Și fugi guvernul de aci.

Acum îl duc pe Codreanu la Turnu-Severin. — Iar știrile dela Turnu, ne arată că acolo inimile românești au sărit ca mușcate de șarpe când au auzit că guvernul le trimite pe Codreanu, crezând că ei ar fi în stare a-l osândi, pentru

că a trimis la plimbare de pe lumea asta pe un jidovit! Termometru Codreanu dus la Severin, arată, că acolo cloco te iubirea de neam și de lege și desprețul pentru Șabă-golmi, jidoviți, dintre noi! Într'adevăr Turneni așa și-au arătat simțămintele față de acest proces, încât guvernul nici n'a cutezat să aleagă jurați din Turnu, — ci a ales numai din județ, de prin sate, și anume a pus mulți primari între jurați, crezând că aceștia vor fi în stare să asculte de porunca lui Mârzescu și — fără a se uita ce fac, — vor osândi pe studentul care așa le-a tulburat apele de partid și li-a dovedit că-s „pușcă-goală”, de care nu se mai sparle țara!

Guvernul a făcut un bine luptei naționale, dând prilej la aceste probe de sănătate a sufletului românesc național creștin!

Iată știrile mai noi în jurul acestui proces:

Apărarea.

— După ce advocații din baroul (Camera advocațială) din Craiova, județul Dolj, s'au înștilintat 186 de inși ca apărători ai lui Codreanu, când era vorba că va rămânea procesul tot la Focșani, — acum, când au aflat că procesul vine la ei, advocații din județul Mehedinți (a cărui oraș-scaun e Turnu-Severin), îndată au luat înțelegere între ei și au hotărât că *toți se înscriu apărători* ai lui Corneliu Codreanu!

„Acțiunea Națională Creștină” secția dela Cluj a hotărât a trimite apărători pe d. Prof. universitar I. Cătuneanu, Prof. I. Hașleganu,

azi slujba bisericească, nu are vre-o plată nici dela biserică, nici dela stat. Nu stă în nici o atârnată nici de biserică, nici de stat.

Cum vine Ministrul Cultelor să tragă, prin Conzistoriu, la răspundere pe acest preot, asupra căruia nu are nici o putere disciplinară? Chiar de-ar fi adevărat că a făcut acea slujbă, ce ar putea să i facă Ministrul Cultelor pentru asta? Să-i lăse ce nu are, și ce el nu l-a dat niciodată?

E dovada unei triste zăpăceli în acel Ministeriu. Dar zăpăceala se vede mai ales din faptul, că vine cu întrebarea la preotul învinuit, în loc să meargă să întrebe pe preoții din Focșani: „Servit-a preotul Moța din Orăștie în zilele procesului cutare, în biserică sfinției tale?” — Ba. — Dar în a sfinției tale? — Nici. — Sau dacă unul zicea: da, pe-acela să-l întrebe: De ce l-ai dat voie la asta, sau cine l-a dat voie?

În loc de asta, vin să întrebe pe cel bănuț, ca el să le dea „dovezii” contra sa.

Dar și de-ar fi adevărat, de când crede Ministrul Cultelor (așadar om al bisericilor și cunoscător al drepturilor și al tainelor lor) că a te ruga pentru un întemnițat, e o vină? D'apoi că atunci trebuie să lăse la răspundere pe toți preoții țării, că toți în toate slujbele lor se roagă lui Dumnezeu „pentru cei robiți și pentru mântuirea lor!”

Pentru Codreanu și pentru soții săi, s'au făcut și se fac slujbe în acei de biserică românești! Le arătăm noi bucurios bisericile în cari s'au făcut și se fac. Credincioșii ori familia lor, trimit preotului pomelnic: „pentru robii lui Dumnezeu Corneliu, Ilie, Radu, Ioan, etc. cari suferă în robie...” și preoții fac fără cea mai mică împotrivire slujba. S'a făcut și la Episcopia din Cluj și în Catedrala Metropolei din Sibiu, și se va mai face!

Doar preotul e chiar dator să se roage lui Dumnezeu pentru cei în suferințe. Și dacă Cornel Codreanu ar fi osândit la moarte, și atunci se vor ruga sute de preoți pentru el!

Iaca ce cercetare fără rost a pornit Ministrul Cultelor din țara noastră, — ca să facă o plăcere — Jidanilor!

Și iaca de ce spunem că a făcut o plăcere jidanilor. Numai un pul de Jidan, sau adânc jidovit, a putut fi acel mișel agent al „Siguranței” statului, care, ne-având cu ce se „făli”, că a isprăvit și el ceva pe la Focșani, — a scornit povestea cu slujba părintelui Moța în o biserică din Focșani. Tot procesul Codreanu la Focșani a ținut o zi. În acea zi părintele Moța, care a mers acolo ca gazetar, să dea știri drepte și depline despre proces, n'a avut vreme să umble pe la biserică să facă slujbe, ci își vedea de însemnările sale de ziarist. Ci mișelul cutare din slujba Siguranței, hai să dea și el ceva interesant, „senzațional” în raportul său, — a iscodit dară „slujba”, care, de se făcea, nu era nici un rău, nici o vină, și păr. Moța nu s'ar lăpăda deloc de ea că a făcut-o.

E o rușine pentru Ministeriul Cultelor „cercetarea” ce a ordonat-o împotriva preotului Moța, care nu atârnată de acel Ministeriu într-un nimic, — făcând doar de lucru Conzistoriului dela Sibiu să mai umble cu niscal hârtii de prisos. Pr. Moța nici nu va da Ministeriului nici un răspuns.

Căsătorie. Fată de țaran, cu școala din sat, în vârstă de 28 ani, bună economă, sănătoasă și harnică, având casă și avere în preț de vre-o 600.000 Lei. — dorește cunoștința unui negustor sau meseriaș sau țaran de frunte, în scop de căsătorie. E singură la părinți. — Adresa la foale. (402) 2—2

Mașină de imblătit, cu motor de benzină, 10 HP., batoza de 1000 mm., — o casă cu lucrătoare (atelier) și pat, în legătură cu mașina, — sunt de vânzare. Informații în Orăștie: str. Vas. Alexandri (a Romoselului) 28. (115) 1—2

Invățăcel,

având vârsta de 15 ani, cu ceva școală, se primește la subscrierul: (413) 1—3 Ilie Lupșa m. ferar, Orăștie, Str. Căstăului

Moară de vânzare. Un postament de moară cu o plată, cu petri franceze 36, cu ciocane și curele și tot ce se ține de ea, — e de vânzare la subscrierul. Prețul 38.000 Lei.

Ioan Manciu, mearar în Balomir, p. Șibot (114) 1—2 (jud. Hunedoarei).

Mulțumită.

Tuturor tinerilor mei prețni măestri, cari prin munca Voastră cinstită și cu mare zel, mi ați făcut bucuria de a mi da refăcută așa de repede și de bine casa mea, pe care am înălțat un etaj, — nu vă pot aduce destul de calde mulțumiri și în public. Foarte încântat de lucrul vostru grabnic și bun, vă doresc dela Dumnezeu tot binele și tot norocul unde veți fi chemați a lucra, — anume d'voastră Ilie Ciurdăresc întreprinzător de zidiri, Brutus Brassai măestru măsar, Schmid zugrăvitor, Moser și soțul tinichigii și tuturor măestrilor zidari.

Cu stimă Iosif Simonfi m. tunar în Orăștie, Calea Mihai Viteazul 2.

De vânzare:

În Orăștie, str. Mihai Viteazul (Drumul țării) 16 o casă cu grădina, în loc cu învârtire bună. Informații: str. G. Barjiu, 1. (404) 2—2

Tiner bun, fiu de învățător, isteț și zelos, orfan de război, având terminate 4 clase de Liceu, ne-mai putând urma Liceul pentru lipsa de mijloace, — ar intra ca practicant la negoț în o prăvălie mare sau la o Librărie, unde să aibă întreținerea întreagă. Adresa la foale. (9) 2—2

Mașină de treierat și motor de benzină

de 6 cai puteri, folosit dar în stare garanțată bună, cu toate accesoriile necesare, de vânzare. Batoza 650 mm, curăță curat, curge în 2 saci. Informații la:

(409) 2—2 David Nechifor Alba-Iulia, str. Sft. Nicolae, 63

Nr. 391—1925 adm. **Publicațiune.**

Primăria comunei Căstău publică arendarea prin licitațiune a lucrărilor de edificare a localului de moară comunală și a construcției aparținătoare, conform planului și preliminarului deja aprobat.

Licitația se va efectua numai cu oferte închise și sigilate, în ziua de 31 Mai 1925 ora 11 a. m., în localul primăriei comunale Căstău.

Vadtu e 10%. Condițiunile se pot cunoaște la oficiul notariatului Căstău în orele oficioase.

Căstău, la 28 April 1925. Iosif Stănease, Vasile Popovici, notar. (399) 3 3 primar.

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința cremel și săpunului „VIOLA”. Se capătă la Farmacia Weiss Timișoara I. Piața Unirei Nr. 23. (193) 19—25

Atelier de închiriat

Constător din 2 camere mari, luminoase, se dă momentan. Preț favorabil, a se adresa str. Avram Iancu 7 Orăștie. (407) 2—2

Moară de vânzare.

O moară cu 2 petri, dusă cu motor de benzină de 16 cai și un Locomobil cu abori de 6 cai, — se vinde de subscrierul. Sunt în lucrare în fiecare zi. Casa motorului are 20 metri lungime, coperită cu țigla; 2 case pentru locuit, 1 pentru morar, șopru, grajd, grădină de legume. Instalația e în comuna Vețel (lângă Deva, județ. Hunedoarei), lângă drumul țării, 300 metri dela gară, în centru la 6 comune. Prețul la toate 180 mil. Primesc și numai părtaș la jumătate. Doritorii se scrie la:

Teodor Stanciu, comerciant (403) 2-3 Ohelar, p. Hunedoara.

Deschiderea Băilor dela Geoagiu-de-Jos

Se aduce la cunoștință Onor. Public, că cu începerea dela 15 Maiu a. c. băile termale ale Geoagiului (lângă Orăștie) se vor deschide cu prețuri scăzute pentru luna Maiu și Iunie.

Totodată Onor. vizitatori le va sta la dispoziție atât la Orăștie cât și la gara Romos cu autobus pentru transportarea la băi.

Cu stimă IOAN BRANGA, iun. Arândaterul băilor. (400) 2—3

Nr. 575.576/1925.

Primăria orașului Hunedoara.

Ne-eprobându-se de către conziliul comunal licitațiile de mai jos, se publică o nouă licitație cu oferte scrise, timbrate, închise și sigilate, pentru închirierea edificului (a localului) de cărelumă, prăvălie și măcelărie zis: „Biroul Plevna” din Piața Libertății și strada Plevna în colț, precum și edificului zis „Biroul Porcului”, pe timpul dela 1. Iunie 1925. până la 31. Decembrie 1927.

Licitația se va ține Vineri, la 29. Mai a. c. 10—12 a. m. la pri-

mărie, înaintându-se ofertele scrise între orele 10—12 a. m. provezute cu garanță de 10% a prețului oferit.

Prețul exclamării pentru „Biroul Plevna” e de 28 000 Lei anual, iară pentru „Biroul Porcului” 2200 Lei anual.

Supra oferte nu se primesc.

Licitația se va ține în conformitate cu SS-le 72—83 a legel stabilității publice.

Condițiunile speciafe se pot vedea la cancelaria Primăriei. Hunedoara, la 7 Mai 1925.

Teofil Tulea primar. (412) 1—1

Luăți bine seama!

Cea mai ieftină țigla.

Fabrica de spirt SCHULERI din Orăștie, avea până acum și fabrică de țigla mărunță.

În urma reformei agrare a sistat această fabricare și astfel pune în vânzare, pentru populație, țigla ce i-a mai rămas, cu prețul de fabrică:

una miie țigle cu 1550 Lei.

La cumpărări de cantități mai mari, facem preț și mai redus. — Țigla e de calitate foarte bună și se află în curtea fabricei.

Întrebați la fabrica de spirt SCHULERI în Orăștie, unde vi-se dau informații și prin postă; se trimite și muștră. — Țigla se vinde și cu vagonul, socotindu-se speșele dusului la gară și încărcatul la vagon.

Pentru vânzări pe așteptare, condiții deosebite.

Fabrica Schuleri s. a. Orăștie. (411) 2—2